

Анастасия Чеботарева

ЛИРИЧЕСКИЙ ГЕРОЙ ПОЭЗИИ ОСИПА МАНДЕЛЬШТАМА 1920-Х ГОДОВ

Статья посвящена анализу образа лирического героя в поэтическом творчестве 1920-х годов выдающегося русского художника Серебряного столетия – Осипа Мандельштама. Рассматриваются характерные мандельштамовские приемы создания образа лирического героя и его архетипические образы, характерные для того времени.

Ключевые слова: художественные средства, лирический герой, образ автора, архетипический образ, художественное пространство.

Anastasiya Chebotarova

LIRICAL HERO IN THE POETRY OF OSIP MANDELSHTAM IN THE 1920's

The article deals with analysis of image of lyric hero in the poetic of 1920's of famous Russian artist of Silver age – Osip Mandelstam. The characteristic Mandelstam's creation of lyric hero and archetype image, which were typical for the poet in that time are examined in this article.

Key words: artistic facilities, lyric hero, image of author, archetype image, art space.

Одержано 3.02.2010 р., рекомендовано до друку 25.03.2010 р.

УДК 821.112.2 – 343.09 “18”

ОЛЕНА КОБЗАР

(Київ)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ НІМЕЦЬКОЇ МІФОКРИТИЧНОЇ ШКОЛИ У ХІХ СТОЛІТТІ

Ключові слова: міф, міфологія, міфокритика, міфорецепція, інтерпретація, натурфілософія, психологізм.

Міф як феномен історії та культури людства протягом століть перебував у центрі уваги німецької філософії. У своїх працях Й.Г.Гердер, К.Ф.Моріц, Ф.Шеллінг, А. і Ф.Шлегель, брати Грімм зробили міфологію предметом серйозного наукового розгляду, заснувавши першу міфологічну школу, яка надалі визначила напрямок розвитку наукової думки. Багатий досвід вивчення й аналізу міфологічних явищ і тенденцій німецьких мислителів ХІХ століття розглядається в цій статті. Дослідження міфологічних теорій у німецькій науці вказаного періоду залишається актуальним, оскільки воно дозволяє, з одного боку, осмислити історію вивчення міфології в світовій культурі взагалі, з іншого боку, поглибити уявлення про характерні особливості розвитку міфокритики в національній науці, тобто розширює усвідомлення її самотності.

Уперше аристотельський термін «міф» німецькою переклав на початку ХVІ століття Йохан Хрістоф Готшельд як «Fabel» (байка, вигадана історія, фабула), розуміючи під цим поняттям епічне слово як виток і душу поезики. Уточнюючи дефініцію в полеміці з іншими просвітниками, Готшельд позбавляє байку саме того, що привносить у неї міф – алегоричності розповіді в смислі герменевтичної алегорії. Навіть у популярному

в ті часи довіднику «Християнське поетичне мистецтво» байка визначалася як «історія з іншого світу», світу фіктивних фабульних фігур, що має свій вплив на ймовірний світ як певне метафізичне явище. І надалі міфологія знижувалася до символічної алегорії, мета якої – чуттєва презентація загальної концептуальності, причому не чітко дефінована, а у вигляді натяків (Вінкельманн). В епоху Просвітництва запропонована Готтшельдом ідентифікація міфу й байки була виразом раціоналістичної концепції «звільнення від комплексності» (Х.Гокель) у царині поезії, за якою міфологія отримувала прагматичне пояснення. Саме в рамках цієї концепції слід розглядати різноманітні спроби просвітників трактувати міфологічну свідомість історично, логічно пояснити міфологічні історії, обмежуючи їх значенням ілюстративної алегорії. Через століття слово «міф» отримало значення «розповіді про богів», а завдяки філологу Х.Г.Гейне перейшло до теологічних понять як перший ступінь людського світорозуміння, відзначений нестачею знань, засобів вираження та низьким рівнем свідомості.

Середньовічному розумінню міфів як перекручених біблійних переказів (О.Группе) у XVIII столітті з боку просвітницької позитивістської критики була протиставлена «теорія обману»: «абсурдні» і «нерозумні» міфи пояснювалися як «витвір» корисливих священиків, які за рахунок свідомого ошукування прагнули безмежної влади (Д'Хольбах «Система природи» (1770)). Подальше вивчення міфології первісних та античних часів призвело, з одного боку, до її історизації, коли міфи використовувалися як форми вираження культури ранньоісторичної епохи, з іншого – до її антропологізації, коли міфи розглядалися як продукт домінування творчої фантазії людей доісторичних часів. Таке трактування не заперечувало алегорично-символічного значення міфів, що впродовж усього XVIII століття дозволяло бачити в них також культурно-історичні події (Г.Гардт). Під «пеленою байки» А.Банієр у руслі теорії «Евгемерової правди» відкрив приховані історичні факти. Його книга «Історія оракула» (1687) набула в Німеччині особливої популярності, була схвалена Лессінгом, який уважав, що вивчення міфології має велике значення не лише для художнього мистецтва і науки, а й для історії, етики, природознавства і богослов'я. Виникнення міфів отримало природне пояснення у працях Дж.Віко, Х.Г.Гейне й Й.Г.Гердера, які позиціювали міфологію як у межах культурної історії людства, так і в «історії розвитку людського розуму» (Й.Даген). Так, на думку Г.Віко, міфологія є архаїчним продуктом «занепалого й відділеного від божого одкровення» людства у «дитячому віці», яке з невеликими розумовими здібностями, але обдароване фантазією, протистояло природі з незнанням і страхом, здивуванням і цікавістю, як і з вірою у прийдешнє божество, яке всі свої знання (від метафізики до географії) викладало «поетично». Природні явища, що викликали у людей страх, розглядалися як дії різних божеств, абстрактні поняття, згідно з такою вимушеною «поетичною логікою» були ключем до таємниць міфології, що осмислювалася в образах чи персоніфікувалася (Г.Віко). Виходячи з такого розуміння міфології, філософам видавалося можливим оцінювати історії про богів та героїв як важливі історичні джерела ранніх часів.

Нові часи, що прийшли на зміну епосі романтизму, відрізнялися перш за все ставленням до життя, яке з мрійливого і піднесеного перетворилося на критичне, прозаїчне і буденне. Людей XIX століття, за дослідженням Яна де Вріза, найбільше хвилювали такі тенденції, як історизм, віра в прогрес культури, розвінчання релігії й матеріалізм [9, с.199]. Указаний період перебував під знаком відкритої Ч.Дарвіним теорії еволюції,

історичні перспективи значно розширилися за рахунок стрімкого розвитку археології та етнології, ідеї еволюційного розвитку поширилися на духовну і культурну сфери. Це сприяло виникненню нового раціоналізму в науці, що не лише відійшов від ідеї «філософсько-фарбованого деїзму», а взагалі поставив під сумнів існування бога. Яскравим прикладом нового мислення можна назвати «Лекції про сутність релігії» Людвіга Фойєрбаха (Гейдельберг, 1848-1849), які декваліфікували релігію як прадавнє невігластво, та теорію Зігмунда Фрейда, який розглядав релігію як невротичний комплекс. Зрозуміло, що вказане нівелювання релігії відобразилося й на рецепції міфу, що через зниження інтересу і довіри поступово переходить на позиції деміфологізації.

З виокремленням таких допоміжних наук, як хронологія, археологія і географія античності, змінилися умови для подальшого наукового дослідження проблем міфології. Упровадження нових форм і дискурсів університетських наук сприяло заміні просвітницьких обіцянок деміфологізації на формування нових неупереджених знань, «деміфологізації проти вимоги деміфологізації, висунутої наукою просвітництва» (Гумбрехт). Одночасно в самій секундарній деміфологізації прийшли до наростаючої недовіри до науки і, таким чином, «до нових міфологізацій» як окремої техніки» (Копман). Історична критика, у свою чергу, призвела до амбівалентного результату: вона зруйнувала властиву XVIII століттю самостійність міфологічного, поставивши під сумнів його нумінозний зміст, що викликало маргіналізацію міфології як науки.

До 1825 року міфологію досліджували філологи зі спеціалізацією стародавньої мови чи археологи (Кройцер), з 1830 року з науки, яка займалася архаїкою, виокремилися такі дисципліни, як археологія, історія мистецтва, історія релігії, стародавня історія. Міфологія втратила своє місце в науці, в університетах не було кафедр, де б нею займалися як самостійним предметом дослідження. З роками еволюційна історія релігії остаточно відділилася від міфології, міфи були позбавлені будь-якої релігійної функції. За словами М.Детінне, «ретельно відділена від релігії, міфологія була змушена спуститися до нищих рас і опису природних народів» [2, с.20]. Антропологія, перебуваючи під впливом учення Дарвіна, бачила в міфах лише марення та фантазії примітивних людей (Е.Тейлор). До того ж у XIX столітті завдяки інтересу до творів мистецтва та їх виникнення була відкрита передісторія, яка пізніше сформувалася в науку, що вивчала доісторичних людей та їх спосіб життя. Якщо класично-ідеалістична епоха локалізувала міфи в Стародавній Греції, то тепер було доведено, що ще до греків існували народності зі своєю культурою (на ранній стадії – дописемною), міфами і ритуалами (печерні розписи Альтаміри). Нові знахідки і відкриття (розшифрування месопотамського клинопису) підтвердили теорію романтиків, що греко-римські міфи не були єдиним свідченням стародавнього мислення і поезії. Виникла порівняльна міфологія, яка вивчала відмінності переказів різних культур. Визначення «міф» поширилося на ранні усні пам'ятки архаїчних народів і сучасні легенди «примітивних» народів, ґрунтуючись на теорії, що всі народи у своїй історії проходять «міфічні часи», що розвиток людства починається з міфічного періоду і прямує до раціоналізму.

Підняти міфологію до рівня справжньої науки намагався Карл Отфрід Мюллер, автор книги «Пролегомени до наукової міфології» (1825) – ґрунтовної наукової роботи, яка заклала основи методичного і критичного розгляду міфів. Праця К.Мюллера, сама назва якої вказує на вплив ідей Е.Канта, була суттєвим етапом дослідження міфологічного в період «між Гьорресом і Кройцером, з одного боку, й Бахофеном, з іншого» [3,

с.77]. Ґрунтуючись на всебічних історичних дослідженнях та міфокритичних теоріях К.Зольгера та А.Боекліса, науковець запропонував нову дефініцію міфу як «розповіді про дії і долі окремих осіб, які за їх взаємозв'язком і взаємозалежністю належали до більш ранніх, чітко відокремлених від історії Греції, часів» [5, с.IV].

Людвіг Преллер у книзі «Грецька міфологія» (1854) говорить про грандіозні картини простого, але водночас одухотворюючого погляду архаїчної людини на природу, стверджуючи, що «природа була материнською основою і початком уявлення про богів» [7, с.1-3]. Виходячи з цього твердження, науковець змальовує поступове піднесення образів грецьких богів до одухотворених уявлень, що втілилися у верховних образах грецького Олімпу. Таким чином виникла відома нам картина розвитку світобудови, виражена у прадавніх міфах, творчо переосмислена й перетворена теологами й філософами, поетами й художниками. Але саме природно-символічна інтерпретація міфу, за твердженням Отто Группе, призвела до його руйнування [9, с.203].

У середині століття натурфілософське пояснення феномену було спростоване, науковці відійшли від спроб романтиків надати міфу таємничого езотеричного смислу, повернувшись до просвітницьких поглядів. У цей час з'явилась антропологічна школа, яка застосувала еволюційну теорію для пояснення міфів. Антропологічний позитивістський напрямок пояснював схожість міфів єдністю людської психіки на певній стадії розвитку й запропонував анімістичну теорію пояснення міфотворчості (Е.Тейлор, Дж.Леббок, Г.Спенсер, А.Ленг, Дж.Фрезер). В основі антропологічного трактування міфу можна виокремити дві причини. По-перше, використання теології поезією з метою звеличення чудесного і святого спричинило виникнення численних фавул, які приписували богам людські пристрасті, знижуючи тим самим їхню позачасову, надбуденну сутність: «Поезія настільки наповнила давньогрецьку релігію власними винаходами, що більше не можна було розрізнити догму і міф» [9, с.11]. По-друге, завдяки тому, що антропоморфізм переважив божественну онтологію, міфи перейшли з царини символічного в галузь людських діянь, прирівнявшись до легенд і байок, до категорії фантастичних розповідей, утрачаючи значення природного феномену і повністю змінюючи свій первинний смисл.

У XIX столітті в ході місіонерського поширення світових релігій постало питання про можливість передачі міфів від одних народів до інших, про обмін міфами між народами, які спілкувалися між собою. О.Группе й О.Мюллер, які першими намагалися дослідити цю тенденцію, помилково вважали, що суттєвим відповідностям грецьких, римських, індійських і германських міфів можна знайти інше пояснення, ніж гіпотеза спадковості. Оскільки загальним зовнішнім індогерманським джерелом схожих міфів і культів індоєвропейських народів уважався Єгипет і семітська Передня Азія, науковці намагалися встановити стародавні шляхи, якими названі релігійні форми імпортувалися до Греції, Індії, Середньої та Північної Європи.

Вивести вивчення міфології з глухого кута теорії запозичення намагалася етнографічна наука. Засновник німецької етнографії А.Бастіан спробував пояснити існування в первісну епоху однакової міфології за допомогою концепції «народної ідеї». В.Шварц, В.Манґардт вивчали «нищу міфологію», розглядаючи в ній дії різних духів, з яких у подальшому розвитку виокремилися боги. В етнологічних потрактуваннях поняття міфологічного науковці XIX століття (Ф.Йевонс, Е.Тейлор, А.Ланґ) не

з змогли адекватно представити розуміння релігійного аспекту феномену. Вони правильно відзначали, що міф не можна розглядати як образний вираз релігійних почуттів чи догматичних вірувань народу, а як розповіді про богів і героїв, що мають дві провідні особливості. З одного боку, вони відкриті для нас і, безсумнівно, ірраціональні й неправдоподібні, з іншого – для своїх перших слухачів вони були змістовними й очевидними. Міфи не були ліричним виразом релігійних емоцій на кшталт псалмів чи гімнів, віруваннями, догмами чи констатаціями того, в що треба вірити. Більшість міфів мали за мету пояснити ритуал, ім'я чи щось невідоме; інші, які нічого не пояснювали і не містили ніякої моралі, були простими розповідями, що повторювалися для задоволення слухачів як казки [4, с.261]. На думку етнологів XIX століття, міфи були архаїчними спробами пояснити природні феномени, улаштування всесвіту й походження людини, що стали пізніше предметом науки й філософії, їхньою характерною особливістю була відсутність абстрактного способу мислення. Таким чином, міфологію можна розглядати як рудиментарну науку чи примітивну філософію, родоначальницю сучасних наук. Роздуми первісних людей про вічні проблеми набували форми розповідей, які сповіщали про реальні факти й робили висновки, вони часто збігалися з переказами, що були більшою чи меншою мірою історичними. Оскільки архаїчній людині було важко відрізнити вигадані розповіді від правдивих переказів, рання історія народів містила значні домішки міфологічного.

Однак дефініція міфу як одночасно фікції, історії, науки й філософії примітивних людей видавалася науковцям XIX століття недостатньою [9, с. 279]. Становлячи підґрунтя науки, філософії, історії, поезії, міфологія не була джерелом ні релігії, ні моралі, навіть якщо вони у формі людських учинків та думок знаходили вираз у пізніх міфах. Однак найдавніші розповіді, що втілювали аспекти науки і поезії, історії й філософії примітивних народів, являли собою одну з галузей людського розуму. Саме людське мислення відображало й інспірувало створення релігії та моралі, які у різних народів були різними.

У більш пізній міфології знайшов відображення поділ суспільства на вищий і нижній прошарки, що відбувся в результаті духовного розвитку людства і сприймався як заданий Богом устрій. Дж.Бахофен першим сформулював соціологічний аспект матриархального порядку, що виник у результаті певних культурно-історичних відносин. Його ознаки ввійшли у формі міфологічних переказів до патріархального устрою індогерманських племен. Науковець уважав міф творінням, що сягає культурних глибин, дозволяючи нам кинути погляд у прадавні часи, а міфологію – безцінною скарбницею доісторичної культури. Таким чином, теорії Бахофена спрямували подальше ставлення до міфології, значною мірою вплинувши на погляди німецьких романтиків і Кройцера: «В усіх високих справах прадавні люди мислили правильно й велично, як тільки можна було чекати від тих, хто так близько стояв до свого одвічного походження» [1, с.СХСVIII]. Завдяки дослідженням Бахофена міфології було повернене гідне місце в науці, хоч і з дещо романтичним відтінком через першочергову символізацію поняття: «Міф – це екзегеза символу. Він розгортає в один ряд внутрішньо пов'язані дії, те єдине, що кожна з них містить у собі» [1, с.СХСIX]. Міфологічні перекази вважалися науковцями точним виразом законів життя тих часів, що були основою історичного розвитку старого світу, як маніфестація прадавнього способу мислення, як безпосереднє історичне відкриття, отже, як дійсне та надійне історичне джерело.

У XIX столітті панувала думка, що релігія є найважливішим виразом життя людської душі. Якщо релігія й аналогічно міфи походять з душі, а саме з тієї її царини, що лежить у сфері свідомості, на думку Ф.Велькера, до них треба шукати інший, не лише суто інтелектуальний, підхід. Філософ виступив проти панівного у ті часи переконання, що поняття Бога повинне виникати зі спостереження за природою, вважаючи його елементом людського духу. Той факт, що архаїчна людина обожнює природні явища, означає не обмеженість її ще не розвиненого розуму, а здатність людини переносити внутрішнє вроджене відчуття божественного на зовнішній світ. Таким чином, релігія є не враженням, а виразом, прадавнім феноменом, в основі якого лежать образи навколишнього світу й людського життя. Одні з цих образів науковці (Ф.Велькер, О.Группе, пізніше В.Отто, К.Керені) називали символами, інші – міфами, розуміючи під ними у вузькому сенсі виключно ті символічні фігури й міфологічні розповіді, за допомогою яких розкривалися і роз'яснювалися основні уявлення й істини давніх часів. Прасимвол і праміф, на відміну від міфу й символу в широкому сенсі, були певними формами внутрішнього сприйняття світу та його подальшого пізнання, засобом та інструментом духовно-смыслового розуміння релігійних речей. Надзвичайно поширені, вони часто мали відтінок внутрішньої необхідності, що спричиняло їх подальше освячення.

У заснованому в 1860 році часописі народної психології та мовознавства М.Лазарус і Х.Штайнталь висловили й поширили нові погляди на міфологію, згідно з якими будь-яке міфологічне пізнання є релігійним, а творча сила, що спричинила виникнення міфів, є надзвичайною і дивовижною. Міфологія як слово у мові є аперцептивною формою природи і людини, способом образного уявлення на певному щаблі розвитку народного духу. Вона поєднує в собі ідею божественного, яка є провідним концептом народної свідомості, та моральність. Тому релігія становить головний зміст міфології, але не єдиний, оскільки не можна стверджувати, що архаїчні люди розглядали все міфологічно з причини своєї релігійності. Навпаки, народний дух на початку свого розвитку сприймав усе міфологічно, засновуючи на міфології власну релігію і власне пізнання. Міфологічне пізнання поширювалося на релігійно-міфічні категорії (боги, герої), тому будь-яка міфологія діє як релігійна, містячи великі загальні аперцепції, реалізуючи сприйняття природи і світу у «високих» поняттях. Виходячи з цього, науковці вважали, що міфологія, як і сказання взагалі, надзвичайно важливі для народної психології, оскільки саме вони значною мірою «дають можливість вивчати процеси аперцепції та злиття» [9, с.290]. Ті зміни, яких зазнали міфи протягом століть, демонструють яскравий прояв історії народного духу, його творчої сили.

Отже, для міфологічної науки XIX століття визначальними стали такі напрямки розгляду проблеми міфу: натурфілософська інтерпретація, вплив історизму, етнологічне та психологічне тлумачення, соціологічні розгляди. Основні тези рецепції міфу, запропоновані науковцями вказаного періоду, можна охарактеризувати так:

1. У міфі виражений примітивний світогляд, звідси передумовою будь-якого міфологічного дослідження є вивчення картини світу примітивних народів, способів, якими наївна людина осягає і внутрішньо опрацьовує природні явища.
2. Міфічне мислення не обмежується раннім (завершеним) періодом духовного розвитку людства, воно триває і надалі, однак послаблене впливом науки.
3. Міфологічна аперцепція має характер безпосереднього сприймання дійсності.

Таким чином, примітивний міф ґрунтується на чуттєво-реальному спогляданні, і чим більше воно представлене у розповіді, тим давніший переказ (сказання).

4. Символізація абстрактних понять і невидимих природних процесів за допомогою конкретного міфічного виразу, якщо вона виконується свідомо і з певними намірами, належить більш пізньому періоду міфотворення. На примітивному ступені існує лише несвідома інстинктивна образність.

5. Алгоритм, свідоме навмисне приховування абстрактних етично-релігійних ідей за міфологічними лаштунками є результатом спекулятивної поетики і належить не міфології, а історії релігії. Дійсний міф за своїми витокami не буває алегоричним.

У зазначений період суттєво змінилося і ставлення до романтичного концепту «нової міфології». Ф.Вішер у «Естетиці» (1846-1857) наголошував, що основою сучасного епосу і роману стала дійсність, пізнана на основі досвіду, а в жодному разі не міфічний, позбавлений дива світ. Новий час не породжуватиме більше ніякої міфології, оскільки реформація, природничі науки, філософія, подорожі і відкриття, астрономія і друк книг працюють разом на те, щоб зруйнувати прадавні сказання і міфи. У мотивації персонажів і їхній дії місце міфології зайняла психологія, «психічно-містичні мотиви» замінили «втрачені міфи», підняли з глибини душі «спалах ідеального» [8, с.305]. В інтерпретації світоглядних питань антропологія більше не орієнтується на філософію ідеалізму, замінивши трансцендентального суб'єкта емпіричним індивідумом, який отримує власне місце в історії. Рецепція міфу проходить переважно в руслі психологізації, будь то протилежне здійснення бажань (Фойєрбах) чи пряма образна проєкція фактичних життєвих стосунків (Вішер).

Таким чином, розвиток наукової думки в ХІХ столітті можна в загальному сформулювати як прогресивний відхід від інтуїтивно-емоційних поглядів епохи романтики до «предметного» способу розгляду явищ, що має більш позитивістський науковий характер.

З другої половини ХІХ століття відбулися подальші зміни в науковому оцінюванні міфу німецькими філософами. Поруч із попереднім скепсисом чи натуралістичними й анімістичними спробами потрактування з'явилося нове ставлення до міфу як прадавньої рушійної сили розвитку мистецтва, політики та держави. У книзі «Народження трагедії з духу музики» (1872) Ф.Ніцше вбачає в грецькій трагедії синтез «аполлонізму» – естетизованого і врівноваженого початку – та «діонісійства» – прихованої інстинктивної життєвої природи, в основі якої дорелігійна ритуальна, навіть демонічна архаїка. Тобто філософ прирівняв античну міфологію до архаїчної, акцентував значення ритуалів як для міфології, так і для походження художніх жанрів, прокладаючи шлях для модерністського потрактування феномену міфу. В унісон з теоретиками «нової міфології» Ніцше розцінює міфотворчість як необхідний засіб оновлення культури й людини: «А без міфу будь-яка культура втрачає власний здоровий творчий характер природної сили, лише обставлений міфами горизонт замикає увесь культурний рух у певне завершене ціле. Образи міфу повинні непомітними всюдисущими вартівими стояти на варті, під їхнім захистом підрастають молоді душі, за їхніми знаками чоловік зорієнтовує своє життя і свої битви, і навіть держава не знає більш могутніх неписаних законів, ніж ця міфічна основа, яка ручається за її зв'язок з релігією, за те, що воно виростало з міфічних уявлень» [6, с.105].

Ідеї про міфологічне мистецтво як мистецтво майбутнього і його визначальну роль у філософії та житті людства, проголошені Ф.Ніцше у другій половині XIX століття, визначають подальший розвиток міфологічної науки, апогеєм якого стане наступне століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Bachofen J. J.* Das Mutterrecht. Eine Untersuchung über die Gynaikokratie der alten Welt nach ihrer religiösen und rechtlichen Natur. Eine Auswahl / J. J. Bachofen. – Frankfurt am Main, 1975. – 30 S.
2. *Detienne M.* Mythologie ohne Illusion Mythos ohne Illusion / M. Detienne. – Frankfurt am Main, 1984. – S. 12–46.
3. *Jamme Ch.* Einführung in die Philosophie des Mythos. Neuzeit und Gegenwart / Christoph Jamme. – Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1991. – 152 S.
4. *Lang A.* Myth, Ritual und Religion / Andrew Lang. – BiblioBazar LLS, 2008. – 320 S.
5. *Müller K.O.* Prolegomena zu einer wissenschaftlichen Mythologie. Mit einer antikritischen Zugabe / Karl Otfried Müller. – Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1825. – 434 S.
6. *Nietzsche F.* Die Geburt der Tragödie aus dem Geiste der Music / Friedrich Nietzsche // Werke I bis V [Hrsg. K. Schlechta]. – Ullstein Verlag, 1977. – Band 1. – S.21–134.
7. *Preller L.* Griechische Mythologie / L. Preller. – Berlin : Weidmannsche Buchhandlung, 1875., 3. Auflage von E. Plew (in deutscher u. griechischer Sprache) – 537 S.
8. *Vischer F.* Ästhetik oder die Wissenschaft des Schönen / Friedrich Th. Vischer. [Hg. von Robert Vischer]. – München, 1922. – 596 S.
9. *Vries de J.* Forschungsgeschichte der Mythologie / Jan de Vries. – Freiburg / München : Verlag Karl Alber, 1961. – 382 S.

Елена Кобзарь

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ НЕМЕЦКОЙ МИФОКРИТИЧЕСКОЙ ШКОЛЫ В XIX ВЕКЕ

В статье рассматриваются история и характерные особенности развития немецкой мифокритической школы XIX века, которая первой сделала мифологию предметом серьезного научного исследования. В частности, отмечается, что для мифокритики XIX века ведущими стали следующие направления изучения проблемы мифа: натурфилософская интерпретация, влияние историзма, этнологическое и психологическое толкование, социологический аспект.

Ключевые слова: миф, мифология, мифокритика, интерпретация, натурфилософия, мифорецепция, психологизм.

Olena Kobzar

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF THE FIRST GERMAN MYTH-CRITICAL SCHOOLS OF THE XIX-TH CENTURY

The history and prominent features of the development of the first German myth-critical schools of the XIX-th century which has made mythology the subject of serious scientific research is considered in the article. In particular it is noticed that the problems of the myth became main for myth-critical situation of the XIX-th century: physiophilosophical interpretation, historicism influence, ethnologic and psychological interpretation, sociological aspect.

Key words: myth, mythology, myth-critica, interpretation, physiophilosophy, mythreception, psychologism.

Одержано 17.02.2010 р., рекомендовано до друку 25.03.2010 р.